CATALONIA

1640 - 1943

Ara és l'hora, catalans,
ara és hora de fer feina!...

JUNY DEL 1943

Sumari:

Editorial.

Denses multituds avançaven...
J. A. i P.

Filologia.

Els Xiquets de Valls,
Josep Sendra

Estampes de Catalunya. — Lleida,
Joan Santamaria

El Campanar de Lleida,
Magí Morera i Galícia

Corpus de Sang,
J. Forné-Farreres

Homenatge a les Nacions Unides

El Pi de Formentor,
Mossèn Miquel Costa i Llobera

La guerra i l'emancipació dels pobles. — Davant l'exemple de Iugoslàvia,
Miquel Adam

L'"impace" de la victòria,
Manuel Trueba

Activitats Catalanes.

El Recó del més petit de tots.

Crònica Bibliogràfica.

Redactor en Cap: J. FORNE - FARERES
APARTAT DE CORREUS. 954

LA IGUALADINA
PELLERIA
DE
PELEGRI ROBERT
Carrer Julia Molina, Nº 56
LA VEGA, R. D.

NO OLVIDE... QUE, PARA MUEBLES
MEJOR TERMINADOS,
MAS ELEGANTES...
Y A PRECIOS MAS BAJOS
LA MODERNISTA
Avenida Mella, 138, CIUDAD TRUJILLO

TALLER DE FOTOGRABADOS
No compite, porque es mejor.
ARZOBISPO MERIÑO, 50
M. PELEGRIN
CIUDAD TRUJILLO

31 OCT. 2000

CATALÒNIA

Consell d'Administració: A. Vilalta,

Trameteu tota la correspondencia a l'Apartat 954.

Any I. **Ciutat Trujillo, R. D., Juny del 1943** **Núm. 7**

EDITORIAL

REFORCEM EL COMBAT PER UNA CATALUNYA LLIURE

EN EL transcurs del mes i mig que s'ha escolat d'ençà del darrer número de CATALONIA, s'ha produit tot un enfilall d'esdeveniments altament expressius del grau de solidesa en les relacions i de l'eficàcia de l'acció de les Nacions Unides.

Les aclaparadores victòries de Stalingrad i del Nord d'Africa es fónen en un mateix cop contra l'Eix, cop de proporcions destructores incalculables.

S'ha clòs el període d'embranzida general dels hitlerians, i es comença d'encetar el capítol de crisi, de defensa, de desesperació preliminar a l'ensulciada.

De fet vivim una mena de compàs d'espera en què els enemics s'esguarden fit a fit abans d'abraonar-se en el darrer assalt decissiu i mortal. Hom enflaira l'atmòsfera calma, carregada precursora de les grans tempestes sobtades. Si ens atenguéssim a les aparences ens caldria reconèixer la "penetrant genialitat" del Caudillo, descobridor de noves lleis d'equilibri.

D'una banda els diversos i variats tanteigs de pau, les darreres facècies de Franco, convertit en anyell, anatematitzador dels bombardeigs: les falòrnies dels apaivagadors corsecats pel desfici de la pau negociada ("descobriment d'antimussolinisme" de certes cledes italianes), els tombs turístics i malestrucs per algunes capitals d'Europa de certs viatjants de productes desacreditats, etc., són símptomes ja familiars indicadors de que en el camp hitlerià les coses no van pron a l'hora i de què, com a corol.lari entre la tropa de muniquesos empedreïts hi ha un enrenou de mil dimonis i hom va de bòlid a la recerca de la fórmula que resolgui planerament, o si més no, amb un mínim d'estralls la terrífica i obsessionant eqüació.

Per l'altre costat tot un reguitzell de victòries militars, els preparatius visibles d'assalt a l'anomenada forteresa europea, l'al.locució de Stalin el primer de maig, el darrer viatge de Churchill i el seu discurs categòric, les contundents i repetides declaracions de Roosevelt, les converses entre els estats majors, el comentadíssim vol de Davies (amb la carteta que ha emboirat la lluïdesa de les pitonises de compra-venda). En una paraula, el pas de les Nacions Unides a l'ofensiva general, l'enfortiment moral i combatiu de tots els pobles, l'acció ostensiblement resoluda, el lliurament massiu i total a la guerra, el rebuig d'insinuacions divisionistes, el desenmascarament de reticències verinoses, la juramentació de combatre fins l'aixafament i la rendició incondicional.

Per si mancava quelcom l'autodissolució de l'Internacional Comunista ha vingut a aclarir molt més el quadre i a facilitar les condicions de l'acció i l'escurçament de la guerra: a esbandir equívocs i malentesos.

Només cal prendre en consideració la reacció positiva i saludable que aital mesura ha produit entre la gent més responsable. Es tracta d'un exemple gens corrent, de brutal franquesa, en reconèixer l'existència d'una situació general i específica que arribava a obscurir i desdibuixar els veritables termes d'aquest tombant històric; en tenir ben en compte i subratllar el paper nacional dels pobles, la necessitat imperiosa dels fronts patriòtics, el paper i la significació dels treballadors dins de cada país. Però sobre tot la decissió és d'una sagacitat extraordinària, car arrebassa a l'hitlerisme i al seu "valet de chambre" el muniquisme una arma utilitzada amb cert èxit, un bastó que els agents de l'Eix posaven a les rodes de les Nacions Unides, destorbant l'entesa dels pobles, frenant i ajornant la marxa dreturera vers la victòria.

Resumint: Avui és evident per tothom l'escurçament de la guera i la seguretat del triomf. Cal, però, no embalar-se, car l'enemic és fort, agosarat i decidit a tot, i en la seva llarga agonia causarà, encara, destruccions, sofriments i malvestats.

Tots els pobles s'estan volcant freturosament i en proporcions creixents per tal de comblar les exigències del moment.

Cal que cadascú ho posi tot sense recança i sense avantposar conclusions prejutjades, apriorismes ni col.laboracions condicionades.

Si tots els pobles lluiten —entre ells el nostre en primer rengle— no és pas desorbitat plantejar-se que cadascun dels seus fills es faci digne de la seva nissaga i dels seus destins col.lectius.

Voldríem que cada català honrat i patriota deduís en aquest creuament de camins el seu deure feixuc envers la pàtria. Voldríem que amb els sentiments i la pensa fits en els germans que lluiten i pateixen en la Catalunya augusta i rebel, brollés com un clam la decissió increbantable de propòsit i d'acció vers la unitats dels catalans en una gernació abrandada de combatents fraternalment retrobats.

UAB Biblioteca d'Humanitats Sala de Revistes

DENSES MULTITUDS AVANÇAVEN...

Per J. A. i P.

CATALUNYA, com tots els pobles opressos, d'ençà que les llibertats li foren arrabassades, ha sentit la pruïja de manifestar-se. Totes les avinenteses li han estat bones. Les manifestacions públiques catalanes, denses, esponeroses, sempre magnífiques, han tingut per guiatge un pensament únic: Catalunya.

L'antiga Plaça de Sant Jaume, seguint la tradició dels bons temps de la Generalitat d'antany, ha estat el lloc de formació, de partença o d'arribada de les manifestacions. La Plaça de Catalunya, les Rondes, l'Arc de Triomf, el Parc de la Ciutadel.la, aqueixes grans vies barcelonines, s'han vist, sovint, atapeïdes per masses compactes de catalans conscients; masses callades, silencioses, enfervorides uns cops, abrandades, frenètiques i exaltades, altres. En el silenci pregón i en els visques i aplaudiments hi ha planat, sempre, però, l'altíssim esperit cívic de tot un poble. Res d'estridències, esgarips, planys ni menaces exteriorit zades **quan ha estat Catalunya sola** la que es manifestava. Ha estat l'ànima racial que s'ha fet present davant la tirania.

14 d'Abril del 1931. Heus ací una data, fita d'anhels tant de temps cobejats que passarà al futur com efemèrides gloriosa d'un poble que ha assolit la maduritat política. Quan els esperits temorencs auguraven terrabastalls i devastacions, el poble, tot el poble: obrers, camperols, menestrals, petits burgesos, intel.lectuals i artistes, ben aviat omplien la Plaça de Sant Jaume i els seus tocoms. A què hi anava el poble? Hi anava, a proclamar la República, **la nostra República, la República Catalana.** I proclamada la República, les mans s'estrenyien cordials, els braços s'abraçaven en senyal de germanor i els ulls de tanta emoció s'humitejaven. I la multitud, densa, compacta, en tensió emotiva, escampava arreu la bona nova o es quedava a la Plaça, ja de la República, com a nou Quixot, a vetllar per ella. a vetllar per si calia defensar-la. La manifestació cívica del 14 d'Abril ens n'evoca d'altres, precursores de la gran efemèrides que hem viscut, en el curs del que va de segle.

En el míting de **Solidaritat Catalana,** l'any 1907, que es celebrà a la Plaça de Catalunya, el poble plebiscità de manera eloqüent i grandiosa, la unió de totes les forces polítiques catalanes, dels carlins als republicans de Vallès i Ribot i de Salmerón passant per la Lliga, per tal d'intentar una vegada més, intent, com sempre, balder, d'arribar a una intel.ligència fonamental amb Madrid. La única dissidència, explicable pel seu orígen i pel fi que el guià en establir-se a una terra considerada de colònia, a Catalunya, fou la d'en Lerroux. La dissidència, però, amb el temps esdevingué saludable per haver provocat la divisió, des de llavors, dels republicans catalans i dels republicans residents a Catalunya, en "solidaris" i "antisolidaris": amb Catalunya o contra d'ella.

L'Assemblea de Parlamentaris que es celebrà a Barcelona, estiu de l'any 1917, per tal de protestar contra el tancament indefinit i immotivat, pel Govern de Dato, de les Corts Espanyoles, sommogué el poble català i astorà els governants madrilenys i els Diputats no catalans, que hi assistiren. Pel matí, hom frissava i dalia. Tothom, ciutadans, guàrdies i policies, es preguntaven on, els Parlamentaris, es reunirien. A la tarda, el comerç, adherint-se al moviment, tancà les portes, i tothom al carrer, però callat quasi podríem dir emmudit. Les Rambles, de cap a cap i de banda a banda, eren plenes de guàrdia civil, a peu i a cavall, i de policia uniformada i de la secreta, d'aquella policia tan espanyola i tan secreta que tots co-

neixíem. I al passeig, tot Barcelona i gent vinguda d'altres indrets: rics i pobres, burgesos i obrers, les arts, les lletres i les ciències, desfilant sense dir-se un mot, sense bescanviar paraula. Aquell pregon silenci, únic, potser, en manifestacions grandioses com aquella, emocionava tant, que de mica en mica els sabres dels guàrdies s'abaixaren, les cares ferèstegues dels policies deixaren de contraure's... i el Governador Civil, ens sembla que es dèia González, en persona, feia veure que sospenia la reunió que ja s'havia celebrat al Palau del Parc de la Ciutadel.la i detenia a cada Diputat, alliberantlo tot seguit de saber que tenia una immunitat que l'emparava. El silenci, l'ordre dels manifestants, no el dels instruments governatius, havia guanyat la gran batalla política. L'Assemblea, malgrat les ordres terminants i categòriques de Madrid, s'havia celebrat i els acords presos es llegien al poble des del balcó de l'Hotel Orient. I allavors sí que el poble es desféu de l'emotivitat tantes d'hores contínguda i esclatà en un sorollòs i ferm aplaudiment.

Les multituds catalanes, també, han palesat, a l'ensems, dolor i esperança, comprensió i voluntat de seguir-los, en esperit, en els actes de l'enterrament dels grans patricis, poetes, escriptors i polítics, Mossèn Verdaguer, Prat de la Riba, Angel Guimerà, Ignasi Iglésies i Francesc Macià.

Comiat a Macià. Aquell arc, que es formà al principi, atapeït de ciutadans, en l'acte d'acomiadar-se per sempre, amb melangia i presentiment, de L'Avi; arc que ben aviat es transformà en quatre i que tancant-se de cap a cap acabà en cercle complet, cercle que encerclà, per unes hores, la quarta part del perímetre de la gran urb barcelonina, no sovinteja pas en la història dels pobles. Es precís que el poble hagi sofert molt i sofreixi encara, per manifestarse amb tanta de magnitud dolorida. La perspicàcia del que en aquell acte representava l'uniformisme a ultrança, espanyol, l'allavors President de la República devé fer-li copsar-ne la magnitud, i qui sap si en un moment de sinceritat interior, el Sr. Alcalà Zamora que per les vel.leitats del destí ha tingut de seguir-nos en l'exili, es penedí d'haver destorbat i desfet la naixent República Catalana, i d'haver allargat la solució del nostre plet que no pot resoldre's amb "conllevàncies" sinó amb comprensió i intel.ligència.

Després de les eleccions del febrer del 1936, altra vegada el poble català dèia soc aquí, exterioritzava la seva protesta pel bienni negre i la joia d'haver guanyat una altra batalla política, batalla aferrissada amb la única arma del vot, a l'entrar a Barcelona, els expresidaris pels governs de Madrid, els Concellers de la nostra Generalitat, per Catalunya.

L'Homenatge a Rafel de Casanova i als herois del 1714, havia esdevingut una manifestació anual que lligava el passat nostre amb el present. No era, precisament, a l'home, al Conseller que s'homenatjava, sinó a l'esperit d'un poble que fou, és i serà. Avui, soterrat el monument per mans sacrílegues i incivils, les flors que mans femenines escampen, d'amagat, pel lloc on s'hi alçava, no necessiten pas del bronze ni de les pedres. En tenen prou amb el cor que els batega d'ira contra l'invasor i d'amor a la Pàtria, i el cervell que els rememora millors dies passats i els en fa pressentir de venidors.

Altres i altres manifestacions catalanes podríem reportar. Les assenyalades, però, creiem són prou interessants per enorgullirnos a tots i servir de guiatge a tot un poble conscient de la seva plenitud i d'advertiment als polítics abassegadors i capdills plens d'urc i de misèria moral que fan de la força la seva llei i de la tragèdia la seva glòria.

Denses multtiuds avançaven... Ara, s'han aturat en el camí per la força, però el rependran, quan escaigui, amb més braó que mai, també, sóta els plecs **d'una sola bandera**: la bandera barrada. Denses multituds avançaran...

Filologia

CONVERSES FILOLOGIQUES

DURANT la dictaudra primorriverista, "La Publicitat" de Barcelona publicava una secció amb el títol que encapçala aquestes ratlles. N'estava encarregat el Mestre Pompeu Fabra, l'Autoritat indiscutible en matèria filològica: el patriota íntegre que deixava una càtedra oficial ben retribuïda per tal de poder-se dedicar de ple a la tasca de depuració i reconstrucció de la nostra Llengua.

Eren unes lliçons curtes, pràctiques, d'estil planer, que aclarien magníficament moltes de les incorreccions lingüístiques d'ús corrent.

No tindrem la gosadia de voler imitar Mestre Fabra. Si sempre les imitacions han estat dolentes, en el cas present les consideraríem irreverents.

La secció que iniciem avui és, simplement, un record, un modest però fervent record d'homenatge al Mestre eminent i, de passada, un recull d'incorreccions gramaticals per a llur divulgació, en forma pràctica, entre els catalans que ens vulguin llegir.

Lliçó I

Els SEUS i els LLURS

Es molt corrent d'emprar els **seus** i els **llurs** d'una manera indistinta.

Seu, seva, seus, seves; llur, llurs són adjectius possessius, però no tenen la mateixa aplicació.

Llegim, per exemple, a "Catalònia", núm. 5:

"...els pobles envaïts intensifiquen la lluita per la **seva** llibertat..."

"...el nazifeixisme en **llurs** manifestacions..."

Ambdues aplicacions són incorrectes, més ben dit, són aplicades inversament.

Seria correcte:

"...els pobles envaïts intensifiquen la lluita per la llibertat **llur**..."

"...el nazifeixisme en les **seves** diverses manifestacions..."

Per tal que el lector vegi la cosa clara, concretaríem la lliçó en la forma següent:

El primer grup d'adjectius (seu, seva, seus, seves) s'aplica generalment als sustantius singulars i indica la possessió íntegra d'una cosa:

"el mestre i el **seu** o els **seus** deixebles".

"el poble i la **seva** o les **seves** llibertats".

"el nazifeixisme en les **seves** diverses manifestacions".

també: "els soldats (plural) i el **seu** general", (quan tots aquells soldats estan manats per aquell mateix general).

El segon grup (llur, llurs) s'aplica SEMPRE a sustantius en plural, per indicar una possessió repartida (cadascú la seva):

"Els mestres i **llurs** deixebles" (cada mestre els seus deixebles).

"Els pobles envaïts lluiten per tal d'aconseguir la llibertat **llur**" (cada poble la seva llibertat).

"Els pobles són amos de **llurs** destins" (cada poble és amo del seu destí).

(Continuarà)

ELS XIQUETS DE VALLS

Per Josep SENDRA

EN PRIMER lloc ens cal aclarir una cosa: En el llenguatge popular de les comarques tarragonines, els mots xic, xiquet, no volen dir menut, petit, com en altres regions catalanes. A Valls, Reus, etc., xic, xiquet, volen dir minyó.

Etimològicament, doncs, xiquets de Valls voldria dir minyons de Valls.

Però aquí no anem a parlar dels minyons de Valls, sinó dels típics "Xiquets de Valls", dels castellers tradicionals que omplien de llum i de color les endiumenjades places catalanes.

Uns mesos abans de Sant Joan —Festa Major de Valls— començaven els assajos de les "Colles" per tal de presentar a la plaça els castells més arriscats en la primera exhibició de la temporada. Des de l'any 32, la primera sortida oficial de les Colles fou el 14 d'Abril, data de la proclamació de la República.

Pels cafès i bars, quan les polèmiques sindicals i polítiques deixaven un respir, les discussions castelleres omplien l'espai. Els fanàtics de la "Colla Vella" i els de la "Nova" feien pronòstics sobre l'èxit del "quatre de vuit" o del "pilar de sis" que pensaven presentar en la propera festa.

I arribava la diada. De bon matí, les gralles esgarrinxaven el sòn dels dormilegs; el típic espinguet de la tenora arremolinava entorn dels castellers la quitxalla entusiasmada que no havia dormit gairebé davant la perspectiva d'un dia plè d'emocions.

El tomb de vila de les colles s'efectúa d'acord amb l'itinerari llur. Un parell de castells a l'Alcalde, al regidor tal, al comerciant qual.... i els "pessetots" i els "duros" cauen dins la barretina insaciable de l'"enxaneta".

Al migdia, quan les Colles es presenten a la Plaça de la Vila, no es pot donar un pas. De totes direccions s'hi aboquen riuades de gent mudada. Els balcons i finestres i els terrats són vertaders raïms de cares emotives que esperen amb impaciència l'enfilada del primer castell. L'Ajuntament en plè, al balcó principal de Ca la Vila. Sota mateix, les camises vermelles dels castellers — de totes edats i de totes mides — semblen un clap de roselles enmig d'aquella gernació que ondula al compàs de les empentes com un camp de blat a l'impuls del vent. Un rumoreix dens i un baf de carn sanitosa mig-maregen els ocupants dels balcons baixos. Tota mena de colors de vestits i cabells endomassen la plaça en festa...

Tot d'un plegat es produeix un silenci religiós. Totes les cares enfoquen el clap de roselles. Aquella massa informe d'homes va prenent forma harmònica com si obeís a la pressió d'unes mans misterioses; com si un escultor col.lossal la comprimís. Aquella clapa vermella s'estira, s'allargassa i s'enfila amunt, amunt, fins arribar al balcó municipal.

No és gran cosa; és un castell petit, de tanteig: el "tres de set" (set pisos amb base de tres homes). La gent aplaudeix quan l'enxaneta des de la punta del castell, fa el senyal de que ha estat realitzat.

Mentre es desfà, l'altra colla es prepara per tal de presentar un castell més "net", més vistós, més ferm, com si fos de ciment armat.

I veiem com sorgeix el "tres de set aixecat per sota". ¿No us haveu entretingut mai fent una cucurulla de serpentina amb la punta d'un llapis o d'un clau? Doncs això és el tres de set aixecat per sota. Per sobre la multitud apareix l'enxaneta, i sota d'ell, i amb ell, es va aixecant el castell, cada vegada amb un pis més, fins que és tot el castell, amb els seus set pisos, que s'aixeca a plom com una immensa figura d'una mona de Pasqua.

Al públic i als castellers les entra la fúria de la competició. La primera colla no es vol quedar enrera. Enmig del major silenci comença el castell més elegant i més vistós: el "Quatre de vuit".

Tothom s'aguanta la respiració mentre s'afermen els quatre segons, i els tercers, i els quarts....

El castell aguanta ferm. Els fanàtics fan llurs comentaris en veu baixa com si teméssin distreure els forçuts castellers que aguanten i s'enfilen.

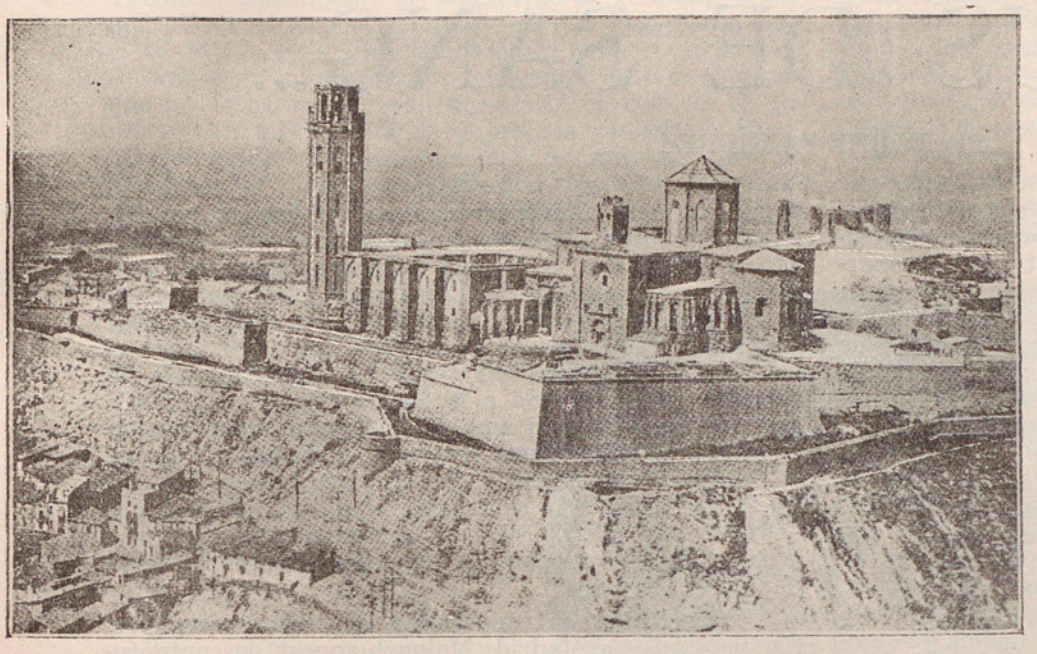
Quant ja hi ha col.locats cinc pisos de quatre homes; mentre el triangle final busca el seu lloc i el menut enxaneta —més menut encara a aquella altura fantàstica — espera, arrapat a mig castell, el moment de l'enfilada definitiva, es produeix un calfred que estremeix la multitud: aquella enorme torre humana cimbreja un moment com si anés a estavellarse contra l'empedrat que formen els caps de la gentada.

Però el castell restableix la posició vertical i torna a quedar plantat com una columna de pedra. L'enxaneta acaba d'enfilar-se, lleuger com un esquirol, i atravessa el pont darrer del castell tot agitant el seu mocador vermell. El cant de la gralla culmina en el clàssic refi-

(Continua a la pág. 7)

ESTAMPES DE CATALUNYA:

LLEIDA

Per Joan SANTAMARIA

ALERTA; Lleida ja és aquí! Veieu aquell cloquer altíssim i robust que sembla una fita que apuntala el cel? Es el campanar de la Sèu vella, la primera fita què, venint de Ponent, us anuncia la immortalitat de Catalunya. Com lluü al bat del Sol!, quina espurnera que fa, quina glòria que té, quin repòs més venerable!

Ja entrem a Lleida. Aquest primer pont és el del Portal; més amunt, com encastat entre dues cortines d'arbres esponerosos, hi ha el del Carril; aquesta via-muralla damunt el Segre és la Banqueta, l'artèria vital de la ciutat; aquell ample passeig que cenyeix Lleida a mà esquerra, és el de Boters; aquell altre que s'aboca cap a mà dreta, la Rambla de Ferràn; aquell campanaret que tot just apunta el caparró per sobre de les cases de l'Arieta és el de l'Ensenyança; aquell altre de més enllà el de Sant Llorenç. Més ensota podeu veure les dues torres de la Sèu nova, l'esvoranc de la plaça de Santa Maria i les franges fosques que fan els cadirols del carrer Major, el de Cavallers— que s'enfila amunt cap al Plà de la Panera — i el de la Costeta del Jan, al recés del Seminari vell. Aquest portal que sembla un formiguer d'entrants i sortints és el del riu, i rera d'ell hi ha l'Almodí, en el rengs del qual l'horta de Lleida té ja suprema apoteosi. I a sobre, veieu? s'alça la Sèu vella com una gran corona d'or; i al cim del cim de tot, el campanar voltat de vents, de resplendors, de repiquets de campanes i d'una infinita volior d'orenetes que li fan companyia.

Són nou hores del matí. Quin encís té Lleida en aquesta hora escoterida. El Sol la xopa de glòria i aleshores tots els vidres de les cases fan la rateta.

Entrem-hi? Mireu... no us ho dèia? Aquest Portal del ont és un garbuix. Ruquets, somerets, carros de trabuc, tartanes, autos que botzinen, pagesos amb virolats mocadors al cap, terrassanes, brunes, escardalenques i enfaldetades que us miren amb uns ulls fibladors... Una densa barreja de flaires satura l'ambient. Allí s'ha aplegat tots els bons tastos del Segrià feracíssim, de les pròbides Garrigues, de la Conca del Noguera, del fabulós Urgell, dels termes més fabulosos de Valmanya, Malpartit, Montagut i Gimenelles, on les llebres i perdius corren i peonen plegades pels immensos rostolls i gorets. Passeu aquesta volta de pedra i ja som a l'Almodí. Eh, quina plaçassa, aquesta de Sant Joan? Eh, quin fresc algarot de veus i quin brogit més sa d'enrenoures? Eh, com dringa com un cristall la pura parla vernacla? Eh, quines saliveres us fan venir aquestes paneres i cistellets de recapte del feng, amb tots els blaus, vermells, morats, verds, grocs i roses de l'arc de Sant Martí? Eh, quina música més enjogassada us fan totes les campanes i campanetes lleidatanes? Ai, Déu, i no us brinca el cor, no sentiu al moll de l'ànima una alegria voladora en veure-us tan ben rebuts!

El campanar de Lleida

Per Magí MORERA I GALICIA

Al dalt de la muntanya que domina
com mirada els bells termes lleidatans,
s'enlaira un campanar fet per gegants
o per homes de raça gegantina.

Quan guaita cap avall, l'aigua veïna
del riu li dóna espill i l'horta encants;
i guaitant cap amunt, toca amb les mans
i conversa amb la lluna i la boirina.

Pugem-hi, doncs... L'escala cargolada
que als ulls dóna mareig i al cor neguit,
sembla que estigui des del cel penjada.

I amunt, amunt, ja ets dalt. Ara esperit
si ets sents d'àliga el cor, pren revolada,
que ja ets a mig camí de l'infinit.

DE LES LLUITES HISTORIQUES A CATALUNYA

CORPUS DE SANG...

Per FORNE-FARRERES

ES tendències avassatlladores del principi unitarista i absolutista, representat pels monarques castellans, s'arrodoniren amb la dinastia dels Austries. La plaga del favoritisme, que inicià Felip II amb l'ntromisió dels "validos", planta cara a les institucions seculars de llibertat que gaudien els diversos pobles ibèrics, particularment Catalunya. El decret antieconòmic de 1609, que publicà Felip III expulsant els **moriscos** d'Espanya, esdevé una ferida ampla. sagnant, de la qual es ressenten, més que ningú, Aragó i Catalunya en desprèndre's dels 50.000 homes que embellien les terres dertusanes i del Segre, mancades ja dels antics mercats d'Orient per les noves corrents comercials del sur d'Espanya cara a l'Atlàntic. Es la continuïtat de la intransigència religiosa, l'esperit de la Contra Reforma.

El desconhort, la misèria, les curses de braus, les processons reials, el silenci afrós, la fam: vet ací l'herència de **"el engrandecimiento imperial"** que rebia de mans l'inepte Felip IV, tristíssim per a la pobra i delmada Espanya, tràgic per a les llibertats de Catalunya en el segle XVII. Fanàtic, lligat de cap a peus als capricis del turbulent Gaspar Guzmán de Pimentel, més antipopular Comte-duc d'Olivares, Felip IV començà el seu regnat esbotzant tràgicament l'economia nacional ibèrica. Endut per la follia religiosa, prohibeix comerciar amb Anglaterra, França i els protestants alemanys. I mentre aquests països europeus fomentaven amb creixença la indústria de cara als mercats de les Indies Occidentals, Felip IV prohibeix enviar a Amèrica els productes manufacturats. Confia massa en les Cases de Contractacions de les colònies americanes. La funesta política exterior d'Olivares, enemic irreconciliable de Richelieu, el porta a declarar la guerra a França pel recobrament del Rosselló, que havia perdut Felip IV, i sense tenir en compte les exencions i privilegis de que gaudia, la terra catalana és sollada per les potes dels invasors, trencant l'harmonia nacional amb la profanació de les coses més sagrades per a Catalunya: **la terra, l'honor, la llibertat.**

Catalunya, traïda i envilida pels representants dels reis d'Espanya a l'Audiència i altres centres oficials de Barcelona: la noblesa, els comtes i dignataris de l'Església, patia adolorida, des de 1630, l'extorsió constant de les seves llibertats més cares. El Comte de Santa Coloma era l'expressió més viva de la tirania dinàstica espanyola. Ell mai no va voler oïr les resoludes veus dels representants de les Corts Catalanes. Des de 1636, Catalunya suportava la càrrega feixuga de l'allotjament dels exèrcits reials, permanents, que esdevenen un veritable flagell per a la terra catalana, malgrat la inviolabilitat de domicili compresa ja en els vells Usatges. Aquestes tropes heterogènies, escampades arreu del país, —nodrides per napolitans. alemanys, irlandesos, portuguesos, castellans— mal pagades, mal alimentades, mal equipades pel rei, sense rap mena d'afecció per a la terra que trepitjaven, es llancen a un seguit de robatoris, befes, maltractes, arribant àdhuc a l'assassinat. Per contra, les obligacions imposades per Olivares eren cada dia més abusives; les pretensions de nous impostos, com el **quint** de les recaptacions totals de Barcelona, els de **fogatges,** la prohibició a la Ciutat Comtal de fortificar-se, etc., topaven amb els interessos materials de la menestralia —futura burgesia catalana— i també de les classes populars i pageses, que tenien l'obligació de fer seure a la seva taula al soldat foraster, donant beguda, llit, pa, sal i vi al mateix que corsecava la terra, que bandejava les riqueses espirituals de la Pàtria.

Foren totalment endebades les reclamacions justíssimes fetes a Madrid. Malgrat aquest descontentament general, i sense fer cas a l'astúcia de Richelieu, que treballava dintre de la frontera dels Pirineus pretenent guanyar per a la causa de Lluís XIII l'element aristocràtic català proper a la frontera, el comportament dels catalans en el Setge de Salces (1639), fou una bofetada eloqüent a la malura sinistre d'Olivares contra la nostra terra. Durant més de set mesos, 30.000 places eren ocupades per catalans, equipats i pagats per la Generalitat de Catalunya, participant-hi el mateix Conseller en Cap de Barcelona, els quals van donar un exemple imponderable de patriotisme i de germanor en defensa de la independència amenaçada d'Espanya.

Després de Salces, els "tercios" reials van caure sobre Catalunya (principalment els italians i portuguesos), comportant-se amb més fúria, com una veritable plaga de llagostes, perpetrant un seguit de robatoris, incendis al camp, violacions als pobles, que culminaren en els fets de Santa Coloma de Farners i el saqueig de l'església de Riudarenes. Els que, patriòticament, repel.lien a sang i a foc una invasió forana es trobaven dominats, a casa seva, per hostes sanguinaris que comptaven amb la impunitat reial. Una vegada més, en aquestes malvestats contrastava la laboriositat i els afanys dels catalans, per convertir la terra en un jardí paradissíac, amb la frivolitat palatina dels Austries. Aquests abusos de les forces d'ocupació eren estimulats per Olivares, malgrat el patriotisme dels catalans. Ho demostra el fet que el "valido" escrivís al virrei Santa Coloma exigint l'empresonament del diputat Francesc de Tamarit, representant a les Corts catalanes del braç militar, i dels membres del Consell de Cent, Francesc J. Vergés i Lleonart Serra. La situació fou insostenible. Les campanes de la Pàtria ultratjada tocaren a sometent de vall a vall. Colles de pagesos i de menestrals ben armats amb falç, piques i garrots s'aplegaven per les carreteres a l'udolar del corn. Més de 1,200 catalans van fer l'entrada a Barcelona pel Portal Nou. Eren les mateixes forces populars que venceren als "tercios" de Cherinos i de Moneda i que al crit de VISCA LA FE I MUYRAN LOS TRAIDORS I LO MAL GOVERN! s'agrupaven a Barcelona disposades a acabar aquella situació de sang, inaguantable un dia més. Aleshores era President de la Generalitat

Pau Clarís, que abans havia representat a les Corts nacionals el braç eclessiàstic degut a la seva condició d'element pertanyent al Capítol de la Catedral d'Urgell. Amb el suport d'aquest cabdill i patriota, que el 16 de gener de 1641 proclamà la primera República a Catalunya —efímera per un grapat de raons de pès que no és necessari analitzar—, les masses, ja en revolta, van alliberar de la presò als esmentats Diputat i Consellers, iniciant-se el 7 de junt de 1640 les glorioses jornades del **Corpus de Sang**, una de les pàgines més immortals de Catalunya, conegudes per l'epopeia dels Segadors.

Dels primers avalots provocats pels castellans, va passar-se a la revolta incontenible per tots els carrers de Barcelona al crit de "VISCA LA TERRA I MUYRAN LOS TRAIDORS! (frase textual de la "Crónica", de Parets). L'esperit de venjança que cremava el cor dels pagesos empobrits per haver-los trossejat les terres, convertides en ermots, i de la pròpia menestralia, exhaurida pels impostos i tributs que nodrien les caixes de l'Estat Central, extremí els sentiments patriòtics i els principals carrers de Barcelona s'omplenaren de milers de falç, retallant la matinada blavosa de Juny. Els remors de xàfec es convertien en tempesta i els crits de venjança, similars als anteriors, tronen l'espai a Barcelona. Les portes dels conestables i les dels escribes del Reial Consell baten fortament però endebades: plaques groixudes de sanng calenta enrogeixen els brancals i la sorra vorera als edificis dels traïdors més afectes al Govern del Comte-duc d'Olivares. La fúria popular augmenta durant quatre dies seguits i novament els edificis dels únics responsables lligats al Govern de de Castella són atacats, saquejats, cremant pels carrers e s mobles, paperots segellats, joies valuoses.

Al segon dia de la revolta, els segadors es troven a la Plaça de Sant Francesc rodejant totalment el palau del virrei Comte de Santa Coloma, exponent màxim de la supèrbia de la noblesa catalana, feudal, monàrquica, esclavitzadora de pobles, a l'igual que la castellana, representada per Olivares. Mentre les hores passaven i creixia el desordre, els clams de venjança arribaven fins a l'interior del palau, on restava tancat el de Santa Coloma i els seus seqüaços, servidors prelats i cavallers de Castella reial. Fou endebades llur refugi a la Dressana. Quan Santa Coloma intentà fugir per mar, ja tots els voltants estaven presos pel poble armat, el mateix poble que a trets feia retirar una galera què, obeint senyals, s'atançava a la platja per a recollir els representants de Felip IV a Catalunya. La maror patriòtica del poble augmentava, molt més excitada per haver corregut la veu que s'havia donat mort a un Conseller de Barcelona. Les portes cruixíen empastifades de sang; les bales xiulaven per tots els indrets i les falç teníen la dentadura calenta. La paret que donava vora l'aigua, pel costat de Sant Bertran, fou esbotzada pels perseguits reials. El pes de la traïció, l'angoixa i la fatiga,

no deixaren avançar aquell cos, feixuc de tanta traïció, que caigué xop de sang a la vora de l'aigua. Fins arribada la nit, restà abandonat allí, frec a frec de les onades, com si destí li negués un pam de la terra poc abans per ell traïda, i que havía estat la seva Pàtria.

Aquesta gesta dels Segadors ha passat a la nostra Història nacional, immortalitzada per la seva doble significació. Les notes vibrants de

"Bon cop de falç, segadors de la terra"

ressonaran eternament en la consciència del nostre poble, el qual, tant aleshores com avui, en aquest present afrós de la desnacionalització de Catalunya pel règim de Franco no permetrà l'entronització total de l'absolutisme.

Bon cop de falç!
Bon cop de falç, segadors de la terra...!!

Els Xiquets de Valls

(Vé de la pág. 4)

let; és el senyal d'haver-se executat plenament la gran proesa....

El magestuós "quatre de vuit" conmença a fondre's com si fos una gran estàtua de neu. Els homes de més amunt llisquen pel llom dels de sota; pis a pis, en mig minut queda dissolt altra vegada entre la multitud.

L'ovació eixordadora que comença quan l'enxaneta i la gralla feren el senyal, no para ni un moment. Les mans, a milers, no paren d'aplaudir i de voleiar mocadors de mil colors. Sembla que la plaça s'hagi d'ensorrar; el xisclet triomfant de les gralles queda ofegat pel terratrèmol que no para fins que les mans han quedat amoratades de tant picar....

1936-1943. SET ANYS de lluita homèrica, titànica, incomparable per a la salvació del món.

SET ANYS de bombardeigs massius a poblacions obertes, indefenses.

SET ANYS llargs d'assassinats i deportacions, de fam collectiva organitzada, de robatoris i saqueigs, de camps de concentració, oprobiosos i infernals.

GUERNICA, BARCELONA, MADRID, MALAGA, VARSOVIA, ATENES, LIDICE, COVENTRY, LONDRES, STALINGRAD, exponents màxims del sacrifici en la lluita mundial contra el Feixisme i que han passat eternament a la Història...

En la contesa definitiva de la DEMOCRACIA INTERNACIONAL contra el FEIXISME INTERNACIONAL; del PROGRES i de la CIVILITZACIO contra el REGRES FEUDAL i el SALVATGISME ORGANITZAT, triomfaran els Exèrcits invencibles de les NACIONS UNIDES, agermanades en el sacrifici per la fe democràtica de llurs pobles. Tot el poder econòmic, polític, militar —terra, aigua, cel, homes!—, d'Anglaterra, la U.R.S.S., Estats Units, Xina, França Combatent; l'heroïsme llegendari dels patriotes guerrillers iugoslaus, francesos, espanyols, catalans; els sabotatges, la sang, els sacrificis sense parió de milions de patriotes ignorats que lluiten en llurs països en contra dels invasors feixistes, aixafaran el "Nou Ordre", de Hitler i els seus sequaços, esclavitzadors de pobles.

Tobruk, Tunissia, Bizerta, Pantelleria, assenyalen el camí victoriós per a la invasió del Continent Europeu. Junt amb la resistència llegendària de Sebastopol, Leningrad, Odessa, Stalingrad, i l'esforç comú de les armes Aliades, la victòria no es farà esperar. Damunt les runes fumejants i les cendres enrogides d'un passat bestial, ignominiós, la Humanitat avançada i progressiva farà feliç la vida de tots els pobles, alliberats d'aquest present afrós. La sort de Catalunya, la Pàtria nostrada, està lligada a la sort del front mundial contra els imperialistes feixistes de l'Eix.

"CATALONIA" ret homenatge fervent, de lluita i simpatia, als exèrcits de la Llibertat i a la seva vantguarda, —monolítica, indestructible, victoriosa— formada per la U.R.S.S., Anglaterra, E.E. U.U. i Xina, les quals s'han guanyat el respecte i la simpatia més franca de tots els pobles amants de la Llibertat i del Progrès.

HOMENATGE A LES NACIONS UNIDES

CATALONIA

CATALONIA

UAB Biblioteca d'Humanitats Sala de Revistes

EL PI DE FORMENTOR

Mossèn

Miquel COSTA I LLOBERA

Mon cor estima un arbre! Més vell que l'olivera,
més poderós que'l roure, més verd que'l taronger;
conserva de ses fulles l'eterna primavera,
i lluita amb les ventades qu'atupen la ribera,
com un gegant guerrer.

No guaità per ses fulles la flor enamorada,
no va la fontenella ses ombres a besar;
més Déu ungí d'aroma sa testa consagrada,
per font l'immensa mar.

Quan lluny, damunt les ones, renaix la llum divina,
no canta per ses branques l'aucell qu'en cativam;
el crit sublim escolta de l'àguila marina.
o del voltor que puja, sent l'ala gegantina
remoure son fullam.

Del llim d'aquesta terra sa vida no sustenta;
revincla per les roques sa poderosa rel.
Té plujes, i rosades, i vents, i llum ardenta,
i, com un vell profeta, rep la vida i s'alimenta
de les amors del cel.

¡Arbre sublim! Del geni n'és ell la viva imatge:
domina les muntanyes i guaita a l'infinit;
per ell la terra és dura, més besa son ramatge
el cel que l'enamora, i té'l llamp i l'oratge
per glòria i per delit.

¡Oh! sí; que quan alloure bramulen les ventades
i sembla entre l'escuma que tombi'l seu penyal,
llavors ell riu i canta més fort que les onades
i vencedor espolça damunt les nuvolades
sa cabellera reial.

Arbre, mon cor t'enveja. Sobre la terra impura,
com a penyora santa duré jo'l teu record.
Lluitar constant i vèncer, regnar sobre l'altura
i alimentar-se i viure de cel i de llum pura....
¡Oh vida, oh noble sort!

¡Amunt, ànima forta! Traspassa la boirada
i arrela dins l'altura, com l'arbre dels penyals.
Veuràs caure a tes plantes la mar del món irada,
i tes cançons valentes n'iran per la ventada,
com l'au dels temporals.

La guerra i l'emancipació nacional dels pobles

Davan l'exemple de Iugoslàvia

Per Miquel ADAM

ES INDISCUTIBLE la influència que els grans sotracs històrics (guerres, revolucions) han exercit damunt els pobles des del punt de vista de cristal.lització de la seva consciència patriòtica, d'afirmació en tant que comunitats formades i estables, d'eixamplament i d'aprofondiment del moviment i de claredat en els objectius d'emancipació nacional.

Ningú no nega avui, per exemple, que la Revolució francesa de segle XVIIIè proclamà i afirmà el principi de les nacionalitats, i que si va aplegar estretament tots els francesos en la defensa de la pàtria nova, revolucionària, anà més enllà universalitzant el problema, en desvetllar el sentiment patriòtic dels pobles d'Europa, (i d'Amèrica més endavant), esperonant-los, paradoxalment, mitjançant les turbonades napoleòniques, manifestacions expansives, encara, de l'impuls abassegador d'una nova i dinàmica força social, la burgesia, que acabava tot just d'aparèixer políticament en escena desplaçant el feudalisme.

Ningú no nega, tampoc, que durant el període de la Santa Aliança, encapçalada per Metternich i la reacció europea, i en els anys de les guerres del Segon Imperi té lloc el procès d'integració i d'unitat, de potenciació combativa i d'ascens dels corrents nacionals revolucionaris que entronquen la defensa de les pàtries irredemptes a la creuada general dels pobles contra el despotisme, que malda por portar la revolució a una via morta. Els moviments alliberadors de Polònia, d'Hongria, d'Itàlia es sincronitzen amb les tempestes democràtiques de la segona meitat del segle passat.

La mateixa guerra de 1914-18 ens féu assitir a un fort impuls patriòtic dels pobles oprimits que, per un moment, van besllumar la seva emancipació. Malhauradament el miratge s'esvaí i aquests pobles esguardaren, amarats de desencís, com llurs interessos nacionals no comptaven més que com a moneda de canvi en el trafiqueig dels grans estats. Desencís que anys més tard el feixisme aprofità, atiant l'enorme força explosiva de les aspiracions nacionalitàries de molts d'aquests pobles.

Què podem dir a hores d'ara?

La guerra hitleriana és una guerra contra els pobles. Vol dir que són ells els protagonistes, els que poden guanyar-la i la guanyaran. Vol dir que són ells, concentrant-se, retrobant-se en les dèus inestroncables de la pròpia existència i soldant-se fèrriament en un front impassable de pobles i nacions ,els que salvaran la llibertat i asseguraran amb ella la renaixença, el desenvolupament, la continuïtat històrica llur.

La contesa actual, per raó del seu caràcter, exalta, a l'ensems que els sentiments democràtics dels pobles, i pel mateix, llurs aspiracions patriòtiques insubornables. L'existència del problema nacional aprofondit i dinamitzat en els països ocupats pel nazi-feixisme-falangisme sublima l'odi i la lluita massiva portada al terreny de l'epopèia.

Les condicions de la guerra present no tenen parió amb cap altre situació històrica. Ni en les proporcions, ni en les forces que posa en marxa, ni en els probemes que remou i suscita, ni en l'abast de l'acció renovadora qüotidiana, ni en la incalculable projecció de cara al futur.

Tenim totes les dades d'un veritable tombant, que modifica imperativament, per un cert període, concepcions, estratègies, mètodes d'acció i objectius primordials. El perill d'asfixia civil col.lectiva, d'anorreament dels valors progressius atresorats per l'esforç i el combat ininterromput de generacions, de mort nacional des pobles, del no ésser històric, de regressió paorosa aigües amunt d'un passat afrós, fanàtic i entenebrit, són altres tants elements del complexe que varia sustantivament els termes i el plantejament del problema dorsal de la vida de les grans col.lectivitats humanes.

No veure-ho així, qualsevulga que sigui l'angle des d'on hom esguardi el quadre i entestar-se en romandre encastellat en formulacions encarcarades, producte més bé de conclusions prejutjades que d'una evaluació objectiva de la realitat esquerpa i brutal, és condemnar-se d'antuvi a l'eixòrquia de les especulacions fallades.

. . . . . .

Un exemple frapant del grau de comprensió del veritable caràcter de la lluita i de valoració justa dels mitjans per a la sortida victoriosa, ens el dòna l'estudi sumaríssim del programa i l'acció dels guerrillers iugoslaus. Potser la denominació no és la més escaient, però sí la més clara per a l'exposició.

Aquest exèrcit de patriotes de diverses nacionalitats (eslovens, servis, croates, búlgars, montenegrins, dàlmates, mecedonis, grecs, etc.) enfrontades verinosament i artificiosa per les castes dominants d'un estat centralista i opressor, gràcies a la unitat absolida, mena avui una lluita llegendària contra invasors i traïdors nadius. Els guerrillers iugoslaus s'han guanyat l'admiració del món, han vist engruixir els seus rengles amb riuades de combatents abrandats, i enrobustits els lligams amb llurs pobles, que veuen en elles l'expressió autèntica de les aspiracions nacional i populars de tots ells. Són el braç armat de l'anomenat Moviment Alliberador que fa la guerra justa per tal de foragitar es invasors, per la independència del sòl patri, per les llibertats democràtiques i els drets socials.

El Moviment es recolza damunt la base del reconeixement i la defensa mútua de les diverses nacionalitats dels pobles de Iugoslàvia i s'enqüadra i es mou dins d'uns límits estrictament democràtics i d'unitat patriòtica. D'ací la seva declaració solemnial de respecte a l'iniciativa particular i la prohibició tallant d'introduïr canvis en el sistema de relacions socials. El seu tó troba expressió en el Parlament de Bijac, on hi conviuen representants de les dues religions, professors, comerciants obrers, camperols, etc.

Per a nosaltres, homes d'un poble oprimit que ha de resoldre —i resoldrà— el seu plet nacional, resulta impressionant observar com, en funció d'un perfecte esclariment de les exigències de la lluita i d'una suprema comprensió de la solidaritat d'armes contra el mateix Estat, contra l'únic i comú enemic, s'ha soldat en la fornal de guerra patriòtica una amistat indestructible segellada per la sang, les sofrences i els greujes.

Entenem que en aquest fet rau essencialment la millor part dels èxits militars i polítics assolits. Que en ell car cercar-hi el secret de la seva força creixent, que és alhora garantia de la victòria comuna i penyora d'entesa fraternal i de convivència feconda i surulla de prometences basada en el pacte en condicions d'igualtat i d'autodeterminació.

Tot això ens porta de la mà fins el centre mateix de la qüestió categòrica.

Arribem a l'evidència de que la situació és d'una tal naturalesa que, vulgui's o no, es marxa incontenieblement vers l'articulació sòlida i sincera de compactes i poderosos fronts nacionals en tots els pobles oprimits i envaïts, per tal de participar en les millors condicions en la contesa, amb personalitat integral, per tal d'assegurar-se, com a nacions sobiranes, l'alliberació i l'esdevenidor. Fronts que no impliquen la disolució palítica ni l'aiguabarreig eclèctic, ni l'absorció, ni l'hegemonia. Fronts que no poden tenir altre pivot central que la solidaritat nacional, la voluntat combativa sense defallences ni concessions, l'enderrocament de la tirania interior i la dominació forana, la consolidació duradora de la victòria i la reconstrucció feixuga de la vida nacional estroncada i malmesa.

Si això és vàlid pels pobles que en mig de llurs angoixes i malvestats albiren el ressorgir de la seva vida particularista — no insolidària o xovinista—; si això és bó i necessari i apressant pels demés entenem, tantmateix, que ve com anell al dit per nosaltres catalans.

L'"impace" de la victória

Per Manuel TRUEBA

HOM diria que esvait el fum de les batalles del Kuban, del Donetz i de Tuniç, la guerra ha entrat en una treva. Tanmateix ni la remor ni la densitat tenen pel moment la virulència i la tràgica grandiositat que tenien suara.

Les batalles de l'Almein i de Bizerta són seguides per atacs victoriosos, però reduïts, a les illes italianes de la Mediterrània Central. Es així que, per a qualsevulga que tingui el sentit de la proporció la guerra, en les seves manifestacions més espectaculars es troba en un moment d'"impace".

Ara bé; en aquesta contesa com en tantes altres, les treves momentànies són determinades per serioses raons tant d'una com de l'altra banda. La consideració de que aitals raons són exactament les mateixes en cada, seria, però, profundament errònia. Menteix grollerament l'homenet d'El Ferrol quan amb vistes a redreçar la moral decaiguda dels seus corifeus, afirma que la fadiga afecta per un igual a ambdós adversaris.

Les consideracions i motius que fan romandre els dos exèrcits més o menys inactius no són ni de bon troç les mateixes. Pel contrari, les reflexions dels respectius estats majors polítics i militars, han d'escriure forçosament dues línies diamentralment oposades.

En el camp de l'Eix percebem l'impressió d'unes feres colpejades per la sorpresa de faisó immisericorde, astorades i confuses per la sorpresa i la violència esfereïdora dels cops. Es percebeix el panteix del nàufreg que es resisteix a ofegar-se i que aferrat a un troc flotant, malda per a recobrar les seves forces delmades.. Es l'actitud desesperada dels que volen sobreviure, incapaç d'aprendre en els propis disbarats es prepara per a repetir l'assaig malaventurat.

Fora doncs pueril i suïcida arribar a la conclusió de que aquesta primavera no tindrem ofensiva en el front rus. Creiem que sí hi haurà, i que tindrà demés de la violència dels grans efectius acumulats, la que li donarà la folla desesperació dels caps quadrats de la svàstica. Es gairebé segur que s'abraonaran per tal de jugar la darrera carta. D'això es desprèn conseqüentment que l'Eix viu un període de recuperació, sense ni la més llunyana esperança d'assolir la superioritat d'antany irremeiablement perduda per a ell.

Tot altre és el panorama en que es mouen i es perfilen els anhels i els propòsits dels poders i de les armes de les Nacions Unides. Panorama que no s'assembla en res no ja al de l'Eix, però ni tant solament al propi panorama en el camp aliat durant els períodes anteriors. No és ja la preocupació obsessionant de neutralitzar l'enemic primer i depassar-lo després. Es quelcom més. Els propòsits resoluts de Churchill, de Stalin, i de Roosevelt, dels homes que el gènere humà mai més oblidarà, va nmés lluny.

Els seus plans marxen ja amb la força d'una torrentada a alliberar en un futur molt pròxim, a la humanitat del malsòn que implica l'existència sota la capa del sòl de malfactors del calibre de Franco, Hitler, Mussolini i Tojo.

Quina és la índole d'aquiexos plans i intencions? No ens referim a plans intrínsecament militars, que està clar, han existit sempre. Al.ludim a quelcom més seriós i decisiu encara i que constitueix la condició "sine qua non" per a la materialització victoriosa dels esforços. Es tracta de l'unificació i articulació de l'esforç democràtic; de la sincronització i canalització

d'odis i aspiracions, d'energies i accions de tots els demòcrates per tal de liquidar la guerra.

Això és el que hi ha al nostre entendre en el fons de l'aparent inactivitat d'aquests mesos.

Talment com en la guerra de 1914-18, ara s'ha fet sentir la necessitat d'un comanament únic. Ara, com en l'època d'exaltació de Foch al comanament suprem, es comprèn, es desitja i es treballa en la més acabada coordinació d'esforços de cara a la batalla decissiva. No es tractarà pas d'un comanament únic a l'estil del d'aleshores puix que la complexe naturalesa de la guerra actual no ho permet. Es basteix, però, el comanament únic "sui generis" mitjançant el contacte permanent i l'entesa macissa entre les altres direccions dels pobles, entre els estats majors, el que donarà, a la fí, el mateix resultat que en 1918.

En aquesta via treballa Roosevelt, el gran home que personifica i dirigeix l'empenta gegantina del jove i valent poble nordamericà; hi treballa Churchill, l'incommovible antihitlerià, capdavanter dels destins dels tenaç poble britànic; hi treballa fèrriament l'home titànic "amb brusa de soldat i cap de savi" que simbolitza i compendia l'abnegació, la força indomable, el braó i la intransigència del poble més gran i heròic de totes les èpoques.

Aquesta soldadura d'esforços que s'ha anat gestant i a la qual s'estan donant els darrers tocs, aquest marginament de conveniències específiques sacrificades a l'interès suprem i comú, comporta motius d'inquietud i desori en el camp hitlerià.

Les Conferències de l'Atlàntic i de Casablanca, els pactes anglo-rus i la intel.ligència entre la URSS i EE. UU., els viatjes de Churchill i Molotov.

Hem dit al començament que estem vivint la treva precursora del triomf. Certament. Aquests mesos registren el més gran "baise" d'intensitat combativa espectacular. Es ara, justament, quan la gran causa de la llibertat cobra major impuls i acumula major força destructora.

Vivim una treva formal. Es l'"impace" de la victòria!

Activitat Catalana

En aquesta secció, publicarem les informacions autoritzades que ens trametin entitats, nuclis i grups de catalans que, en lexili, treballin de cara al bé dels nostres germans i de la Pátria nostra. Les iniciatives personals, també hi trobaran acollida sempre que segueixin la mateixa trajectoria. Ens reservem limitar-ne el contingut d'acord amb l'espai disponible en cada edició.

ASSEMBLEA DEL CLUB CATALA CELEBRADA DARRERAMENT EN EL CENTRE ESPANYOL DEMOCRATIC

El dia 17 d'abril, proppassat, sota la presidència del senyor Martí Gallart va celebrar-se en els salons del Centre Espanyol Democràtic l'anunciada Assemblea del "Club Català" a la República Dominicana.

S'estudià l'informe presentat per la Junta, el qual fou aprovat, en línies generals, especialment en el que fa referència a l'ajut que s'havia pogut prestar mercès a les contribucions que s'havien rebut, tant de catalans del país com d'altres radicats a diversos indrets d'Amèrica. Es remarcà la conveniència d'impulsar aquesta activitat i a totes aquelles que tendeixen a l'aplegament agermanat de tots els catalans d'Amèrica. Es feren diverses proposicions relatives a la necessitat de celebrar més remarcadament les nostres dates històriques i patriòtiques per mantenir viu el sentiment de la pàtria opresa pel feixisme.

El president senyor Martí Gallart, en un magnífic parlament, expressà la seva alegria en veure junts altra volta a gran nombre dels catalans de la capital, manifestant amb paraules brillants i emotives, el desig de que dintre de poc temps ens poguem trobar a la nostra pàtria que ell i tots nosaltres recordem dia per dia. Expressà la seva confiança en l'esdevenidor de Cataluuya i en el restabliment de les llibertats catalanes.

El senyor Martí Gallart fou reelegit per unanimitat per a continuar ocupant la Presidència del Club Català, car, ningú com ell, representa l'esperit de continuitat en l'acció i d'amor per Catalunya, sentiments dels quals ha sigut entusiasta representant a travers dels molts anys que porta per terres d'Amèrica. Així mateix foren reelegits el senyor Josep Rovira i Benet Montagut, membres de la Junta del Club Català durant més d'un any, que s'han destacat per llur entusiasme en pro del desenvolupament del Club. Per a cobrir algunes vacants, degudes a imminència de viatge a l'exterior i d'altres que ja varen marxar foren elegits els senyors Mateu Pedret, Miquel Simpa i Pau Perales, aquest últim Secretari, ja que el senyor Barba que fins avui havia desempenyat brillantment l'esmentat càrrec no ha pogut incorporar-se a la Junta del Club per motius d'incompatibilitat amb la seva professió.

El diumenge día 12 del corrent, va reunir-se la Junta del "Club Català sota la presidència del senyor Martí Gallart. Es delinearen els treballs a realitzar, acordant iniciar ràpidament les activitats que donin més brillantor i amplitud al Club, continuant la tasca d'aproximació de tots els catalans a la República Dominicana, per donar més efectivitat a la lluita, que mena el poble català per a la reconquesta de Catalunya.

COM a Buenos Aires, Mèxic, Santiago de Xile, a Ciutat Trujillo un grup d'intel.lectuals espanyols i dominicans varen organitzar darrerament un acte cultural, en els salons de l'Ateneu Dominicà, a la memòria del poeta altíssim Miquel Hernández, poeta de lo joventut i del poble espanyol, mort fa un temps en les ergàstules franquistes.

A més de la intervenció en l'acte dels senyors Lluís Scheker, Jesús Poveda, Ruddy del Moral i Vicenç Llorens, destaquem la col.laboració en el mateix del nostre valuosíssim escriptor i periodista senyor Manuel Valledeperes.

Des de CATALONIA felicitem ben cordialment al nostre compatrici senyor Valledeperes, per la seva magnífica intervenció en l'esmentat acte.

Davant d'una nombrosa i selecta concurrència, el nostre company Forné-Farreres, Redactor en Cap de CATALONIA, el dia 5 dels corrents, va dictar una conferència en els salons del "Centro Español Democrático" glossant el suggestiu tema **"Corpus de Sangre en Barcelona".**

Per la importància del mateix, per la claretat en l'exposició, pel riquíssim anecdotari, pel color descriptiu que va aportar, el company Forné-Farreres va assolir un èxit complet. La premsa local ha ressenyat extensament l'aplaudida conferència, part de la qual publiquem en altre lloc, en forma d'article, recordant la gesta dels Segadors.

Amb motiu de la doble representació de "El Alcalde Zalamea", el valuós artista català senyor Josep P. Rovira ha assolit un èxit sorollós, reeixint en la interpretació i execució dels decorats, de l'esmentada obra clàssica del teatre espanyol.

En l'actualitat, l'artista senyor Rovira està enllestint un nombre considerable de teles, que presentarà properament en una exposició organitzada per un grup d'amics i admiradors.

Des de CATALONIA, de la qual n'és col.laborador artístic ben estimat felicitem ben cordialment al compatrici Rovira per la seva actuació i èxits assolits darrerament.

A través de "La Humanitat", òrgan d'Esquerra Republicana de Catalunya a Mèxic, hem conegut una Declaració del senyor Santaló, Delegat del President de Catalunya en l'esmentada República. En la susdita Declaració, demés de fer públic el seu caràcter de Delegat del President Irla, es refereix a problemes que, per ésser d'interès cabdal per Catalunya, entenem que cal reproduir:

"...El més significatiu en aquestes jornades gràvides és la venturosa iniciativa dels exèrcits aliats al Nord d'Africa que ha produit la reacció dels enemics per ocupar el que restava del territori francès i que sembla pot fer inevitable que el segrestador de la República Espanyola hagi de definir-se sense equívocs contra les democràcies. Llavors serà el moment culminant per la nostra sort i seria imperdonable la conducta si no tinguéssim preses totes les mesures per a fer-hi front."

"...Cap altre és tant urgent i indispensable com la unió de tots els catalans sense reserves ni rezels, amb una estricta disciplina sota la direcció de les representacions legítimes de les institucions de Catalunya. Així es donarà a l'abrandament patriòtic que es respira a tots els indrets, una consistència indestructible i permetrà fer sentir la veu de Catalunya, amb la màxim aautoritat arrivada l'hora, prop dels forjadors de la pau del món per a reivindicar els drets que li pertoquen."

"...Es per a dur a bon terme la missió encomanada pel President de Catalunya i no defraudar en cap moment les esperances en l'esdevenidor, que invitem a una col.laboració a tots els catalans."

En relació amb la Declaració anterior, el Partit Socialista Unificat de Cataluna va publicar una Carta Oberta a Miquel Santaló, de la qual donem els següents paràgrafs:

"...El Partit Socialista Unificat de Catalunya afirma, categòricament, que no és aquest el camí de la unitat, que no és amb un programa que no serveix ni té en compte les lluites i les exigències del nostre poble, bó només per a espectadors vençuts i separats ja de Catalunya i pels especuladors de l'equívoc separatista, que es pot demanar la col.laboració de les forces responsables i substantives de Catalunya. Molt menys es podria esperar que Catalunya, la Catalunya que sofreix i lluita, hi dongués la seva conformitat.

No es pot demanar unitat avui per a fer front al moment en que Franco es defineixi perquè està ja definit. Franco és el Quisling de Hitler a Espanya. Franco és un bel.ligerant contra les nacions unides..."

"...No es pot demanar unitat i col.laboració als catalans perquè algú, en un moment donat, presenti una factura desconeguda pel nostre poble a les Nacions Unides i a l'hora de la pau".

"...En l'exercici i aplicació lliure del dret d'autodeterminació, principi bàsic de la nostra línia nacional, Catalunya pot organizar-se en estat separat, independent, si aquesta fos la seva voluntat sobirana. Per a passar, però, de la teoria a la pràctica cal resoldre la qüestió prèvia fonamental —anihilar Franco i Falange, impedir la guerra total contra les Nacions Unides, restablir un règim de llibertat i democràcia..."

Demés planteja la constitució de l'Aliança Nacional de Catalunya, basada en un programa d'unitat de combat que sintetitza en els següents punts:

1.—Unitat dels catalans, unitat fraternal dels pobles hispànics. Organització i direcció de la lluita.

2.—Organització dels catalans residents a Amèrica, de la vella i nova emigració, per tal de reforçar per tots els mitjans al seu abast als combatents de Catalunya.

3.—A l'endemà de la victòria, l'Aliança, unida als demés pobles hispànics, lluitarà per assegurar a tots els catalans i espanyols que no tinguin les mans brutes de sang, el dret a resoldre en règim de llibertat i democràcia, el futur de Catalunya i d'Espanya.

La proposta va adreçada a E. R. de C.; Acció Catalana; Estat Català; U. D. de Catalunya; Unió de Rabassaires; U. G. T. de C.; Confederació Regional del Treball.

Amb motiu del 1er. de Maig, a Mèxic (D. F.) va aparèixer un Manifest signat per la U. R., P.S.U.C., U.G.T., i J.U.S.C. Es un crit al combat final contra el traïdor Franco i la Falange, els quals poden ésser vençuts en aquest any si la unitat combativa dels catalans i patriotes de la resta d'Espanya pren el volum que exigeix l'ambició de recobrar la Pàtria nostrada.

Se'ns anúncia que aquests dies apareixerà a Ciutat Trujillo el número 1 d'un Butlletí d'Informació, editat per la Delegació del Secretariat de Catalunya de la U.G.T., a la República Dominicana.

En la premsa diària llegim que en la dissolució de la I. C., feta pel seu Pressidium, ha estat ratificada per les seccions de TRENTA NACIONS. Una d'elles és CATALUNYA.

MEXIC

DOCUMENT DE GRAN IMPORTANCIA PER L'UNITAT CATALANA.

Amb data 1er. de maig s'ha llençat un manifest PRO CASAL CATALA que signen militants de les diferentes organitzacions polítiques i sindicals de Catalunya. Manifest altament emotiu que recull les vibracions de l'hora que viu Catalunya i el món sencer cridant fortament a la unitat combativa enfront de Franco i Falange. Unes ratlles del mateix són el millor exponent:

"Els catalans hem d'ésser lleials a les necessitats històriques d'aquest moment. Catalunya és una Nació i té suficient personalitat per a poder determinar

el seu destí en el moment adient. Es precís, però, en primer terme, alliberar-la del jou feixista. Sense portar a terme aquesta primera comesa, tot quedaria en il.lusions. El nostre poble per a satisfer les seves aspiracions ha d'acabar, radicalment, amb el règim franquista i de Falange que l'oprimeix. Victoriosa Catalunya, tindrà els camins oberts per autodeterminar la seva voluntat com a poble i per a donar-se el règim de pau i treball que millor convingui a les seves necessitats, sense restriccions de cap mena."

Els punts fonamentals són:

1er.—El CASAL CATALA aspira a ésser a Mèxic l'expressió de l'espiritualitat nacional catalana; mantindrà la unitat combatent de Catalunya contra el nazi-feixisme i acollirà tots els patriotes catalans residents en aquestes terres de llibertat.

2on.—El CASAL CATALA aportarà tot el seu ajut efectiu a la lluita que a Catalunya menen els patriotes per a enderrocar el règim franquista i donarà el suport possible a tots els catalans exiliats.

3er.—El CASAL CATALA treballarà conjuntament amb totes les organitzacions dels altres pobles d'Espanya que lluiten contra l'enemic comú.

4rt.—El CASAL CATALA tindrà les relacions que calguin amb les organitzacions mexicanes i estrangeres que lluiten contra el nazi-feixisme.

PER LA COMISSIO PRO CASAL CATALA: Josep Folc i Folc.—Josep Muni Sala.— Macià Guarro Monfer.— Josep Escofet Andreu.— Lorenç Busquets Ventura. — Joan Miret Bages. — Pere Ros Janer.— Josep Puig Baltè. — Salvador Solsona Gual. — Ramon Saladrigas Ballvé. — Manuel Aragó Mercader."

Que sigui una realitat el CASAL CATALA a Mèxic és un desig fervent de CATALONIA i de tots aquells que vulguin fer quelcom en ajut dels nostres herois que viuen sota el terror franquista.

Ha mort a Ciudad de México Jaume Aiguadé Miró. Amb ell Catalunya perd un vell lluitador el nom del qual va lligat de llargs anys a tots els esdeveniments que s'han produït a casa nostra.

El Dr. Aiguadé Miró fou regidor en les eleccions del 14 d'Abril del 1931 i després Alcalde de Barcelona. Posteriorment diputat al Parlament de la República i Ministre de Treball en el Govern Negrin. Va ésser un íntim col.laborador dels Presidents Macià i Companys.

Segons comunica Frank Jellinek, corresponsal del "New-York Post", a Mèxic, el Govern mexicà admet lliurement 600 refugiats espanyols procedents d'Africa del Nord, el sosteniment dels quals està assegurat en el país de destinació. Aquest seria el primer grup dels 5.000 a 12.000 republicans espanyols que havien romàs presoners i que podran ésser evaquats. S'esperen noves expedicions. Sembla que vaixells dels EE. UU. transportaran els exilats fins a New Orleans, des d'on continuarien a Mèxic per ferrocarril.

EL NAZI I EL MUNIQUES

— Sembla que ara on hi valdran paraigües...!

"Recó de El més petit de tots"

Un diumenge pel matí a Barcelona

CATALANET! Tú no recordes un matí de diumenge a Barcelona? Es molt possible, doncs, ja fa ben bé más de quatre anys que passaren per a vosaltres aquells matins riallers i que en el transcurs d'aquest temps has passat per llocs i situacions ben diferents. Els refugis als joiosos poblets de França, joia que, dissortadament, no travessava els murs grisencs dels refugis ni les filferrades dels camps de concentració.

Més endavant vares sortir, junt amb altres nens de la teva edat cap a diversos països d'Amèrica i avui conviviu amb els nens d'aquests països una altra vida millor. Malgrat tot, cada un de vosaltres recordarà quelcom d'aquells matins tan riallers del diumenge a Barcelona. El passeig per les Rambles, a donar un tomb pel port i en acabat cap al Parc de la Ciutadel.la a visitar les feres. Com us divertia fer enfadar els micos, tirant-los-hi closques de cacahuets buides! El mateix que l'elefant, "l'avi" quan li tiraveu qualsevol enganyifa. I després d'això i de donar un passeig en barca pel llac fèieu via cap a la cascada ahont tenien lloc els aplecs de sardanes i ahont, als acords de la cobla, tots, joves i vells d'ambdós sexes, es lliuraven amb entusiasme a marcar els punts i compassos de la nostra dança nacional. La Sardana.

La Sardana que omplía de joia el cor dels joves i de nostàlgia als vells recordant-los les seves aimades tradicions populars, agermanant-los a tots en l'amor a tot el que és i representa la nostra terra. Avui recordem tot això en tant que anem cantant una d'aquestes sardanes; però una de ben bonica:

LA DANSA DE L'AMOR

Les ones de la mar bella
varen ser lo meu bressol.
Sí! La mare n'era puntaire
i el meu pare pescador.
.....
Ballarem una sardana
qu'és la dança de l'amor.
.....
Tinc al cim de la muntanya
una casa com un cel
tota voltada d'alzines
oliveres i pins verds.
.....
Refila la tenora
refila amb afany
que com més refiles,
l'amor és més gran.

Tú ho recordes, catalanet amic?

I un cop acabat l'aplec tornàveu a casa on ja us esperava el dinar preparat acuradament per la mare, trobant ja la taula parada, amb el típic porró al centre disposat a distribuir entre tots la seva alegria de color més o menys clar i, aquest sí que no l'haureu oblidat, el ric "tortell" que era complement obligat del dinar dels diumenges barcelonins i l'alegria de la mainada.

T'en recordes, catalanet bufó?

P.

Crónica Bibliogràfica

Amb el nom de "Ediciones Barcelona", a Ciutat Trujillo ha iniciat les seves tasques editorials una nova Empresa. Al fer la seva presentació al públic amb la seva primera obra "El Poder Soviético" del Rev. Hewlett Johonson, Dean de Canterbury — que tants d'èxits ha assolit arreu del món. "Ediciones Barcelona" assenyala ben clarament quins són els motius que han determinat la seva aparició: Reforçar la lluita contra el feixisme, estar presents en el combat contra Hitler i els seus sequaços, enrobustir la causa democràtica de les Nacions Unides en la luita armada contra els enemics de la Civilització.

Ensems "Ediciones Barcelona" anuncia l'aparició immediata d'altres llibres que, com "Hambre y Terror en la Europa ocupada", "América, al Servicio de la Libertad", "El Carácter Social del Fascismo", etc., no dubtem que la lectura del mateixos, al remarcar l'esforç bèl.lic que porten a cap les Nacions Unides, l'heroïsme dels pobles sotmesos a l'esclavatge del feixisme internacional, contribuirà —a la República Dominicana— a esperonar l'odi i els sentiments democràtics contra els enemics juramentats de la Democràcia i del Progrés.

Hem rebut de la Direcció General d'Estadística, acompanyant atenta lletra del seu Director, senyor Vicenç Tolentino, el segon volum del "Anuario Estadístico de la República Dominicana" de l'any 1941, netament imprès i editat a "El Diario" de Santiago.

Aquest volum de 789 pàgines ens assenyala l'ampli moviment que la República Dominicana ha tingut en l'esmentat període, com el Repartiment de terra als treballadors del camp, Indústries (manufactures i semimanufactures), Comerç d'Exportació i d'Importació, Comerç interior i exterior, Estadística Postal etc., etc. Diversos gràfics il.lustren aquest interessantíssim volum, que qualifiquem d'excel.lent auxiliar per conèixer ben bé el desenvolupament de la República Dominicana.

S'han rebut a la República Dominicana els dos primers llibres editats per la "Biblioteca Catalana", de Mèxic, que dirigeix l'editor B. Costa Amic. Un dels volums és la reedició del famós poema del nostre poeta Josep Maria de Sagarra, "El Comte Arnau". L'altre és de Pere Foix i es titula "Catalunya, Símbol de Llibertat". També tenim anunciada la tramesa del tercer volum aparegut recentment, "L'Estel sobre el mur"" del conegut poeta Agustí Bartra.

S'ha rebut la darrera novel.la, publicada, del conegut escriptor català Josep Maria Poblet, titulada "Retorn". Aquesta obra meresquè el Premi Extraordinari en els Jocs Florals de la Llengua Catalana ,celebrats a Mèxic l'any passat. Ha estat editada en els tallers d'imprimir que el nostre compatrici Avelí Artís té instal.lats a la capital mexicana.

UAB Biblioteca d'Humanitats Sala de Revistes

EBANISTERIA

MOBLES MODERNS

Espaillat - Sucursal Baquero

CIUTAT TRUJILLO, R. D.

Proveerse de un Colchón KING
es de personas inteligentes.
Para el descanso noctur-
no, nada mejor que un
Colchón
"KING"

"LA ANTORCHA"
Carlos Azar

Artículos de Fantasía.
Perfumería.
Novedades.

Conde, esq. 19 de Marzo — Ciudad Trujillo
"LA ANTORCHA",
SIEMPRE "LA ANTORCHA"

José Armenteros & Cia.
C. por A.

CASA FUNDADA EN 1903

Ciudad Trujillo
San Pedro de Macorís

Res/75

Obradors Gráfics de l'Editorial «LA NACION», de Lluís Sanchez Andujar. — Carrer President González. — Ciutat Trujillo, R. D.